

การพัฒนาท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชุมชนบ้านผารังหมี
ตำบลไทรย้อย อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

Agricultural tourism development Ban Pha Rang Mee Community,
Sai Yoi Subdistrict Noen Maprang District Phitsanulok Province

สุชนญา ชิมแสง¹ ลลิตา คงพร² พนิดา สีหะวงษ์³ นิรชา รักษาลาด⁴ และ จุฑาธิป ประดิพัทธ์นฤมล⁵

Suchanya Chimsaeng Lalita Khongporn Panida Seehawong

Niracha Raktalat and Chuthatip Pradiphatnaruemol

Received: 20 April 2022; Revised: 1 May 2022; Accepted: 29 May 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านผารังหมี ตำบลไทรย้อย อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านผารังหมี ตำบลไทรย้อย อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีเชิงพรรณนา และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านผารังหมี ตำบลไทรย้อย อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ด้านดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านองค์ประกอบของการบริการ ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสภาพแวดล้อม และด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ทั้ง 9 ด้าน ส่งผลต่อพัฒนาศักยภาพการ

¹ นักศึกษา สังกัดหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล Suchanya.ch@psru.ac.th เบอร์โทร 0640696658

² นักศึกษา สังกัดหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล lalita.khon@psru.ac.th เบอร์โทร 0943828196

³ นักศึกษา สังกัดหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล Panida.se@psru.ac.th เบอร์โทร 0657579375

⁴ นักศึกษา สังกัดหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล niracha.ra@psru.ac.th เบอร์โทร 0619144359

⁵ อาจารย์ สังกัดหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล Chuthatip291@gmail.com เบอร์โทร 0639561551

ท่องเที่ยวเชิงเกษตรของบ้านผารังหมี ตำบลไทรย้อย อำเภอนีนะปราง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้ เพราะคณะกรรมการและชาวบ้านมีการร่วมมือพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน ให้เกิดประโยชน์แก่คนในชุมชนและนักท่องเที่ยว ที่ต้องการเข้าถึงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมและวัฒนธรรมของชุมชน ชุมชนบ้านผารังหมีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นแหล่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ มีความสะดวกสบายในการเดินทาง มีป้ายบอกทางที่สามารถเข้าถึงชุมชนได้ ทำให้การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องง่าย

2) ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี ตำบลไทรย้อย อำเภอนีนะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ด้านกิจกรรมรูปแบบสาธิตแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมรูปแบบการให้ความรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านรูปแบบจำหน่ายสินค้าชุมชนและด้านรูปแบบแนะนำธุรกิจเกษตร ทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อพัฒนา รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี ทั้งนี้ เพราะชุมชนมีกิจกรรมรูปแบบสาธิตแหล่งท่องเที่ยว โดยแบ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ 5 แหล่ง ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่ 1 กลุ่มทอเสื่อกก แหล่งเรียนรู้ที่ 2 กลุ่มทอผ้า แหล่งเรียนรู้ที่ 3 กลุ่มแปรงนาสาธิต แหล่งเรียนรู้ที่ 4 กลุ่มการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้ที่ 5 กลุ่มโฮมสเตย์ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นกิจกรรมสาธิตแหล่งท่องเที่ยวที่แสดงถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดให้เห็นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม โดยรูปแบบกิจกรรมที่สาธิตนั้น คือ สาธิตวิธีการทอผ้าอย่างละเอียดที่นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้การทอผ้าอย่างมืออาชีพจากชาวบ้าน นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และนำการทอผ้าไปปรับใช้ในการสร้างอาชีพของตนเองได้ หรือการสาธิตการทอเสื่อกกจากต้นกกเป็นต้นไม้ที่ขึ้นตามธรรมชาติสามารถนำมาทำเป็นเสื่อกก ที่ไว้ใช้ในการปูนั่ง และมีรูปแบบการให้ความรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการบรรยายเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่นักท่องเที่ยวจะสามารถนำไปต่อยอดความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยเรียนรู้จากการสาธิตของชาวบ้านชุมชนบ้านผารังหมี ซึ่งเกษตรอินทรีย์ที่นำมาสาธิตเป็นของง่ายๆ ที่หาได้ตามทั่วไป เช่น เศษอาหารจากการกินเหลือ เป็นต้น

คำสำคัญ : การพัฒนา, การท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the potential of agro-tourism in Ban Pha Rang Mi Community, Sai Yoi Sub-district, Noen Maprang District. Phitsanulok Province 2) To develop a model of agro-tourism management in Ban Pha Rang Mi Community, Sai Yoi Sub-district, Noen Maprang District. Phitsanulok Province is a qualitative research The sample consisted of 30 people. The tools used for data collection were interview form, data analysis using descriptive explanation. and content analysis The results showed that

1) Results of a study on the potential of agro-tourism in Ban Pha Rang Mi Community, Sai Yoi Sub-district, Noen Maprang District Phitsanulok Province found that the attraction of tourist attractions Convenience in accessing tourist attractions The impression of a tourist attraction The components of the service value of tourist attractions Ease of access Facilities environment and in terms of limitations in supporting tourists in all 9 areas, affecting the development of agricultural tourism potential of Ban Pha Rang Mi, Sai Yoi Sub-district, Noen Maprang District Phitsanulok Province, because the committee and villagers work together to develop the natural resources that exist in the community. to benefit people in the community and tourists who want to access the traditional way of life and culture of

2) The results of the development of agro-tourism management model at Ban Pha Rang Mi, Sai Yoi Sub-district, Noen Maprang District Phitsanulok province found that in the field of tourism demonstration activities in terms of activities in the form of educating agricultural tourist attractions The model for selling community products and the model for introducing agribusiness in all 4 areas affected the development of the Ban Pha Rang Mee agritourism management model. It is divided into 5 learning sources in the area, namely the first learning resource, the reed mat weaving group. Learning Center 2, Weaving Group Learning Center 3, Demonstration Field Group Learning Resource 4 Product Processing Group and learning resources at 5 homestay groups Agro-tourism model is a demonstration activity of tourist attractions that reflects the way of life and culture that conveys the traditional way of life. The form of the demonstration activity is a demonstration of how to weave in

detail where tourists will learn how to weave professionally from the villagers. Tourists can learn and apply weaving to create their own career. or a demonstration of weaving reed mats from reeds into naturally growing trees that can be made into reed mats used for laying And there is a model of knowledge of agricultural tourism as a lecture on organic agriculture. in agricultural tourism activities that tourists will be able to extend their knowledge by themselves by learning from the demonstration of the villagers of Ban Pha Rang Mee community The organic farming that is demonstrated is simple. that can be found in general such as food scraps from eating leftovers, etc.

Keywords : development, tourism, agritourism

บทนำ

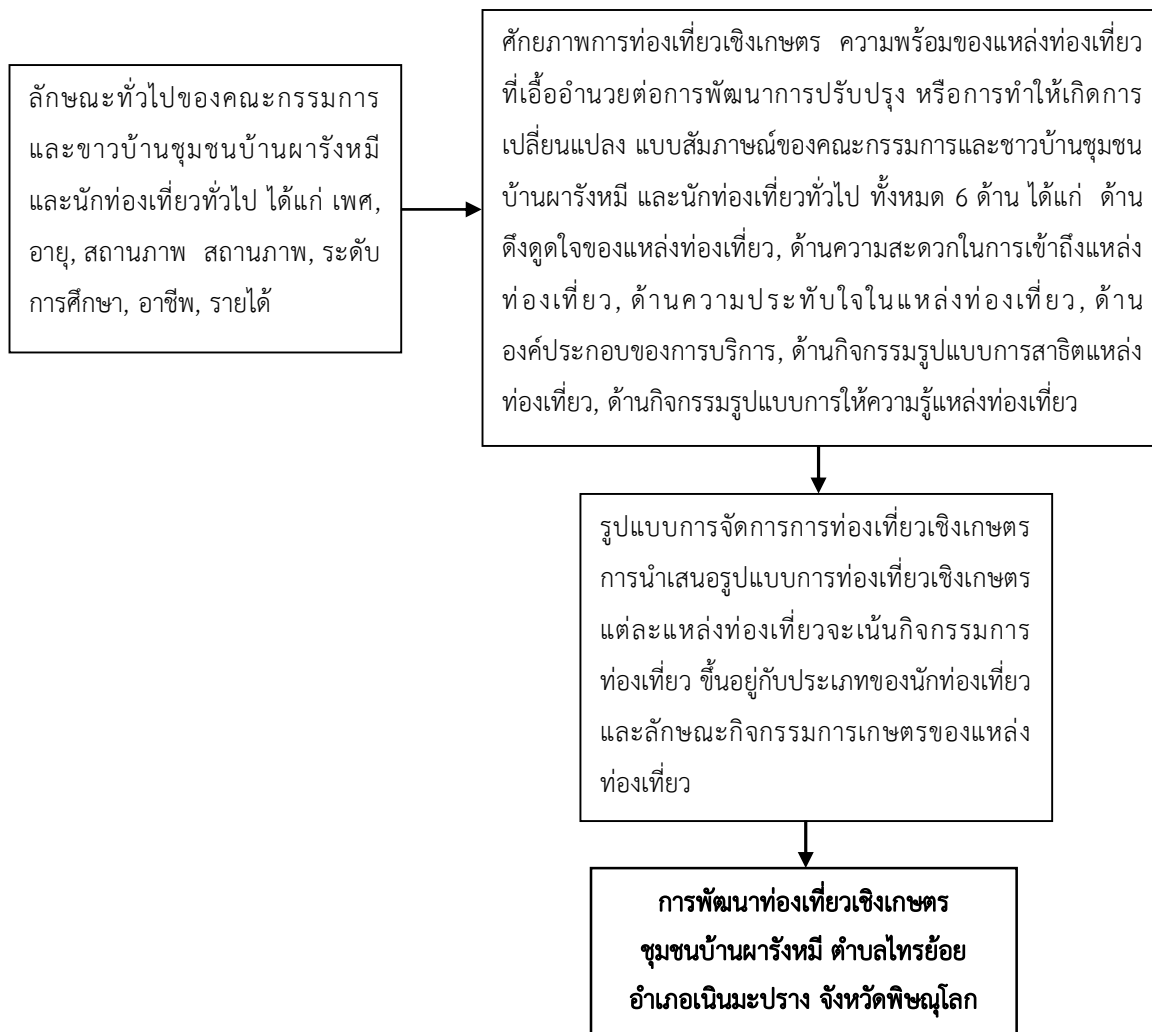
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถช่วยกระตุ้นให้เกิดการลงทุนการผลิตสินค้าและบริการต่างๆ อันเป็นการช่วยสร้างงานและกระจายรายได้ไปสู่ทุกระดับอาชีพ อีกทั้งรัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเพื่อนำรายได้เข้าสู่ประเทศ และสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ ซึ่งในปัจจุบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการพัฒนาเติบโตอย่างต่อเนื่อง เกิดการลงทุนด้านสิ่งก่อสร้างต่างๆ เพื่อรองรับการขยายตัวของกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว แต่ไม่มีการคิดวางแผนการจัดการและการอนุรักษ์ไว้จึงก่อให้เกิดปัญหาหรือผลกระทบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม และประเพณี การท่องเที่ยวทำให้เกิดความสุขและช่วยให้มนุษย์ได้รับการพักผ่อนอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษยชาติ ตามมติเอกฉันท์ในของสหประชาชาติในการประชุมครั้งที่ 21 พ.ศ. 2510 อันเป็นปีท่องเที่ยวสากลว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่มนุษยชาติต้องการที่สุด ข้อเท็จจริงเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นที่รัฐบาลของทุกประเทศควรจะส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยว ทั้งนี้ การท่องเที่ยวเป็นการเปิดโลกทัศน์ช่วยให้นักศึกษามีทัศนคติที่กว้างไกล สามารถรับรู้และเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นจริง การท่องเที่ยวจัดเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาที่คนทุกระดับสามารถมีประสบการณ์ร่วมกันได้ การท่องเที่ยวเป็นการสร้างความเข้าใจระหว่างมนุษยชาติก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมทั้งระหว่างคนในชาติ และนานาชาติส่งผลให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน (หฤทัย พันธุ์จุล, 2559)

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติแสดงให้เห็นถึงการเติบโตของการท่องเที่ยวโลกในช่วงไตรมาสแรกของปี 2563 ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศลดลงร้อยละ 22.7 จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 ซึ่งระดับลดลงอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์การท่องเที่ยวโลกตั้งแต่เริ่มมีการรวบรวมข้อมูลในปี 2493 และถือเป็นช่วงตกต่ำที่สุดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาหลังจากวิกฤติการเงินของโลกในปี 2552 และแน่นอนว่าปัจจัยสำคัญที่สุดคือ ผลกระทบที่เกิดจากการระบาดของไวรัสโควิด-19 สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทั่วโลกเป็นอย่างมาก ทำให้การเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศหยุดชะงัก รวมถึงส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย โดยจากข้อมูลล่าสุดของกองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยสะสมระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2563 มีจำนวน 6.7 ล้านคน ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2562 ซึ่งอยู่ที่ประมาณ 39.9 ล้านคน หรือหดตัวประมาณร้อยละ 83.2 (TDRI, 2564) นอกจากนี้การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงเป็นอย่างมาก ผลกระทบของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ต่อธุรกิจท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร และธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากธุรกิจเหล่านี้เป็นภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างรุนแรงจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 รวมถึงผลกระทบจากมาตรการต่างๆ ของภาครัฐเช่น มาตรการปิดเมือง (TDRI, 2564) จังหวัดพิษณุโลกมีทรัพยากรทางธรรมชาติและวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมเรียบง่าย เป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นในการปลูกข้าวนาปี-นาปี จังหวัดพิษณุโลกจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและที่สำคัญคือเป็นสถานที่ที่เป็นศูนย์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ข้าวของชุมชนเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชาวบ้าน สร้างงาน สร้างอาชีพ ให้ชาวบ้านแต่ยังคงใช้ชีวิตตามวิถีท้องถิ่นดั้งเดิม มีการจัดตั้งกลุ่มผ้าทอพื้นเมืองโดยมีวิธีการสาธิตการทอผ้าพื้นๆ ให้ดูตลอดจนมีการเรียนรู้วิธีการทอผ้า ย้อมสีผ้า รวมไปถึงจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นเมือง นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่เชื่อมโยงกับศูนย์ส่งเสริมและผลิตภัณฑ์ข้าวของชุมชน รวมถึงศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ อีกมากมาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านผารังหมี ตำบลไทรย้อย อำเภอนีนะปราย จังหวัดพิษณุโลก
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านผารังหมี ตำบลไทรย้อย อำเภอนีนะปราย จังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรณีศึกษาที่หมู่ที่ 3 หมู่บ้านผารังหมี่ ตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจะประกอบไปด้วยรายละเอียดขอบเขตการศึกษา วิธีที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษา โดยมีหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การกำหนดพื้นที่ที่ศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาคือหมู่ที่ 3 บ้านผารังหมี่ ตำบลไทรย้อยอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยทำการศึกษาเจาะจงในพื้นที่เนื่องจากพื้นที่หมู่ที่ 3 นั้นมีชื่อเสียงในเรื่องการ

ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่เป็นการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ มีวิวทิวทัศน์ของทุ่งนาที่มีความสวยงาม เป็นชุมชนที่ถูกล้อมรอบด้วยภูเขาทำให้มีบรรยากาศที่ดีตลอดปี รวมถึงมีการต้อนรับที่อบอุ่นจากชาวบ้าน ชุมชนบ้านผาผึ้งมี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิมที่เป็นเสน่ห์แก่นักท่องเที่ยวให้อยากมาเที่ยวอีกครั้ง

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ที่ทำเกษตรในชุมชนและ ผู้จัดทำแผนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตพื้นที่ หมู่บ้านผาผึ้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือคณะกรรมการและ ชาวบ้านชุมชนบ้านผาผึ้งหมู่ที่ 3 ภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มโฮมสเตย์บ้านผาผึ้ง กลุ่มกิจกรรมการทางการเกษตร โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) คณะกรรมการและชาวบ้านชุมชนบ้านผาผึ้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 15 คน 2) นักท่องเที่ยวทั่วไป จำนวน 15 คน รวมทั้งหมดจำนวน 30 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งหมด 30 คน ได้แก่ 1) คณะกรรมการท่องเที่ยวและชาวบ้านชุมชนบ้านผาผึ้ง โดยเลือกมาจากกลุ่มคณะกรรมการและชาวบ้านที่มาจากชุมชนบ้านผาผึ้ง ใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างชัดเจน จำนวน 15 คน และ 2) นักท่องเที่ยวทั่วไป ที่เคยมาท่องเที่ยวที่ชุมชนบ้านผาผึ้ง เช่น นักท่องเที่ยวที่มาจากบ้านวังแสง ตำบลวังทรายพูน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร และ นักท่องเที่ยวที่มาจากบ้านป่าคาย ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก เป็นต้น

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารข้อมูลจากบุคคลและข้อมูลที่เป็นภาพถ่ายบันทึกเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ศึกษา ต่อไป โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้ศึกษาในฐานะผู้รวบรวมข้อมูล จากเอกสารและ การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบคำถาม (Interview from) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) ที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Discussion) เพื่อให้ผู้ตอบและผู้สัมภาษณ์ ได้พูดคุยและตอบคำถามพร้อมทั้งการแสดงผลและความคิดเห็นของผู้ตอบไปด้วย พร้อมกับคณะผู้วิจัยจะใช้อุปกรณ์บันทึกความรู้ เช่น สมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายภาพ เป็นต้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและป้องกันการลืมข้อมูลจนอาจให้เกิดความผิดพลาด หรือความบกพร่องขึ้นมาได้ แนวคำถามมีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่การให้ทำแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษากำหนดขึ้นจากกรอบมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลหลักของหน่วยงานนั้นๆ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปและปัญหาการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในฐานะผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษามีวิธีการดำเนินการเก็บข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาจากเอกสารที่เป็นการเก็บศึกษาข้อมูลจากเอกสารบทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ และวารสารงานวิจัยและสื่อต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ ซึ่งมีส่วนที่เป็นทางภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเอกสารที่นำมาจะมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมู่ที่ 3 บ้านผารังหมี ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก

2. การสำรวจพื้นที่บริบทจริงของชุมชน หมู่ที่ 3 บ้านผารังหมี ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก เพื่อศึกษาบริบทสภาพแวดล้อมในปัจจุบันสำหรับเป็นข้อมูลประกอบแนวทางในการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงเกษตร การสำรวจพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดคือเดือนมีนาคม 2565

3. การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของชาวบ้านในชุมชนบ้านผารังหมี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีชุดคำถาม 2 ชุด ได้แก่ 1) คณะกรรมการและชาวบ้านชุมชนบ้านผารังหมี ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก 2) นักท่องเที่ยวทั่วไป นักท่องเที่ยวทั่วไปที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้ชุมชนบ้านผารังหมี ที่เคยไปท่องเที่ยวที่ชุมชนบ้านผารังหมี เช่น นักท่องเที่ยวจากบ้านวังแสง ตำบลวังทรายพูน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิษณุโลก และนักท่องเที่ยวจากชุมชนบ้านป่าคาย ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก

ผลการวิจัย

การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและพัฒนาารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านผารังหมี ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก โดยจะศึกษามุ่งเน้นการศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่เชื่อมโยงกับเป้าหมาย เพื่อนำผลการศึกษามาเสนอแนะและพัฒนาารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมต่อการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีความพร้อมด้านกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่แล้ว โดยมีการจัดการนำเที่ยวเชิงเกษตรให้

เหมาะสมภายในชุมชนบ้านผาผึ้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านผาผึ้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก

2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านผาผึ้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก

โดยมีการกำหนดขอบเขตพื้นที่คือชุมชนบ้านผาผึ้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งหมู่บ้านในตำบลไทรย้อยมี 14 หมู่บ้านโดยมีพื้นที่ศึกษาวิจัยดังนี้คือ หมู่ที่ 3 บ้านผาผึ้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1) คณะกรรมการท่องเที่ยวและชาวบ้านชุมชนบ้านผาผึ้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 15 คน

2) นักท่องเที่ยวทั่วไป ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 15 คน รวมทั้งหมดเป็นจำนวน 30 คน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1.1 คณะกรรมการท่องเที่ยวและชาวบ้านชุมชนบ้านผาผึ้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

จำแนกตามเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้ เป็นเพศชาย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 และเป็นเพศหญิง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53.0

จำแนกตามอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้ อายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 อายุ 20 – 30 ปี จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 อายุ 41 – 50 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 และอายุ 51 60 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 อายุ มากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.0

จำแนกตามสถานภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้ มีสถานภาพโสด จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 สมรส จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 หย่าร้าง 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 และอื่นๆ ระบุ เป็น 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้ มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80.0 มัธยมศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 อนุปริญญา จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 ปริญญาตรี จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 ปริญญาโท 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 และอื่นๆระบุ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

จำแนกตามอาชีพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้ มีอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 พนักงาน/ลูกจ้าง จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 ค้าขาย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 เกษตรกร จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 93.0 และอื่นๆ ระบุ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

จำแนกตามรายได้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้ มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 รายได้ 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 รายได้ 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 93.0 และมากกว่า 20,000 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

1.2 นักท่องเที่ยวทั่วไป ตำบลไพร่ย่อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

จำแนกตามเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้ เป็นเพศหญิง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 และเป็นเพศชาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0

จำแนกตามอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้ อายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 อายุ 20 - 30 ปี จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 อายุ 51 - 60 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 และอายุ มากกว่า 60 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0

จำแนกตามสถานภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้ สถานภาพโสด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 สมรส จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 73.0 หย่าร้าง จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 และอื่นๆ ระบุ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 มัธยมศึกษา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 อนุปริญญา จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 ปริญญาตรี จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 ปริญญาโท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 และอื่นๆ ระบุ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

จำแนกตามอาชีพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้ มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 พนักงาน/ลูกจ้าง จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 ค้าขาย จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 เกษตรกร จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 74.0 และอื่นๆ ระบุ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

จำแนกตามรายได้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้ มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 รายได้ 10,000 - 15,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 รายได้ 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 และมากกว่า 20,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 67.0

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.1 คณะกรรมการการท่องเที่ยวและชาวบ้านชุมชนบ้านผาผึ้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบงการ จังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

1) **ด้านดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว** สรุปได้ว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ มีกลุ่มการสร้างอาชีพที่ยั่งยืน สามารถสร้างรายได้เสริมให้แก่ชุมชนและชาวบ้าน ที่ชุมชนบ้านผาผึ้ง มีศูนย์การเรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เป็นแบบอย่างในการสร้างอาชีพให้ผู้เข้ามาศึกษาดูงาน

2) **ด้านความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว** สรุปได้ว่า เว็บไซต์ของชุมชนบ้านผาผึ้ง มีการเข้าถึงสะดวกรวดเร็วและมีการอัปเดตข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอ ในการเดินทางสามารถเข้าเว็บไซต์เปิด Google Maps ที่สามารถพนักท่องเที่ยวมายังจุดหมาย นอกจากนี้ ทางชุมชนบ้านผาผึ้งยังมีบริการรถราง ที่สามารถพนักท่องเที่ยวยื่นชมวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายของชาวบ้านชุมชนบ้านผาผึ้ง

3) **ด้านความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว** สรุปได้ว่า การให้บริการของสถานที่ มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทางชุมชนมีการพัฒนาการท่องเที่ยวตลอดและเน้นความสะดวกสบายให้แก่นักท่องเที่ยวเป็นหลัก มีการได้รับการดูแลจากทางชุมชนที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ

4) **ด้านองค์ประกอบของการบริการ** สรุปได้ว่า ชุมชนบ้านผาผึ้งมีการรักษาความปลอดภัยในชุมชน เพื่อดูแลนักท่องเที่ยวและชุมชนบ้านผาผึ้งยังมีโฮมสเตย์ที่พักที่จัดไว้สำหรับนักท่องเที่ยวที่มาค้างคืน การเข้าพักที่โฮมสเตย์ต้องมีการโทรจองล่วงหน้า เพื่อให้ทางชุมชนรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาได้อย่างเต็มที่ และทางชุมชนยังคอยประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

2.2 นักท่องเที่ยวทั่วไป ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบงการ จังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

1) **ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว** สรุปได้ว่า ในชุมชนบ้านผาผึ้งมีวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนกับชุมชนอื่น มีจุดเด่นเป็นของตัวเอง เช่น ประเพณีบายศรีสู่ขวัญให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาผึ้ง ประเพณีนี้เป็นประเพณีที่หาชมได้ยากในยุคปัจจุบัน และชาวบ้านในชุมชนมีความเป็นมิตรยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเองที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ ความมีน้ำใจของคนในชุมชนทำให้นักท่องเที่ยวอยากจะกลับมาเที่ยวที่ชุมชนบ้านผาผึ้งอีกครั้ง

2) **ด้านความสะดวกในการเข้าถึง** สรุปได้ว่า เว็บไซต์ของชุมชนบ้านผาผึ้งมีการอัปเดตทุกสัปดาห์ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวรับรู้ข่าวสารของชุมชนบ้านผาผึ้งอยู่ตลอดเวลาในการเดินทางจากตัวเมืองพิษณุโลกเข้าไปยังชุมชนบ้านผาผึ้งนั้นเพียง 85 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทาง

โดยประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที ถ้าเดินทางโดยใช้รถส่วนตัวจะสะดวกกว่า เพราะถนนทุกสายมีการเชื่อมต่อเข้าด้วยกันทำให้การเข้าถึงจากตัวเมืองพิษณุโลกไปยังชุมชนบ้านผาผึ้งมีความสะดวก รวดเร็ว

3) **ด้านสิ่งแวดล้อมและความสะอาด** สรุปได้ว่า สิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ชุมชนบ้านผาผึ้งมีปัจจัยพื้นฐานหลายอย่าง ดังนี้ การรักษาความปลอดภัยมีการเฝ้าเวรยาม ผลัดเปลี่ยนเวรกันมาทำหน้าที่ ทำให้มีความรู้สึกลดภัยทั้งร่างกายและทรัพย์สิน การบริการที่พักโฮมสเตย์มีบริการที่พักที่รองรับนักท่องเที่ยวได้เพียงพอ ในการบริการที่พักโฮมสเตย์เป็นโฮมสเตย์ที่พักเชิงธรรมชาติ ได้กลิ่นอายการพักอาศัยแบบดั้งเดิม การเดินทางภายในชุมชนจะมีการทำป้ายบอกทางให้กับนักท่องเที่ยวสามารถรับชมธรรมชาติได้อย่างเต็มที่

4) **ด้านสภาพแวดล้อม** สรุปได้ว่า ชุมชนบ้านผาผึ้งเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ลักษณะภูมิประเทศของไทย ส่วนใหญ่จะเป็นภูเขาสูง ที่ราบลุ่มตอนกลาง และที่ราบสูง ซึ่งจะมีอุณหภูมิโดยเฉลี่ย 32 องศาเซลเซียส ทำให้ชุมชนบ้านผาผึ้งเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพราะว่าชุมชนเป็นรูปวงกลมล้อมรอบด้วยภูเขา ทำให้บรรยากาศร่มรื่นเย็นสดชื่นตลอดเวลา ซึ่งบรรยากาศที่ดีในการท่องเที่ยว เกิดจากการมีระบบนิเวศของชุมชนที่สมบูรณ์ ส่งผลให้เกิดปัจจัยที่ดีต่อทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้นักท่องเที่ยวชื่นชอบมาเที่ยวที่ชุมชนบ้านผาผึ้ง

5) **ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว** สรุปได้ว่า ต้องมีการแก้ไขเพื่อที่จะพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้นกว่าเดิม ความปลอดภัยถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เพราะการรักษาความปลอดภัยของชาวบ้านที่จัดขึ้นมาเองนั้นอาจยังไม่ได้มาตรฐานเพียงพอ และในบางครั้งมีนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวและต้องการพักค้างคืนที่โฮมสเตย์บ้านผาผึ้ง แต่ไม่มีโฮมสเตย์เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวจึงทำให้ต้องไปหาที่พักจากที่อื่นอาจทำให้เกิดความยากลำบากในการท่องเที่ยวครั้งนี้ ทางชุมชนบ้านผาผึ้งต้องมีการพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม เพื่อความสะดวกสบายในการเข้ามาท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านผาผึ้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก

3.1 คณะกรรมการการท่องเที่ยวและชาวบ้านชุมชนบ้านผาผึ้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

1) **ด้านกิจกรรมรูปแบบสาธิตแหล่งท่องเที่ยว** สรุปได้ว่า กิจกรรมสาธิตการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชมถือว่ามีประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวอย่างมาก เพราะนักท่องเที่ยวสามารถนำไปปรับใช้ในการสร้างอาชีพของตนเองได้ และทางชุมชนยังมีการจัดรูปแบบการสาธิตกิจกรรมทางการเกษตร ที่สร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เช่น การสาธิตทอเสื่อจากต้นกกที่เป็นต้นไม้ที่ขึ้น

ตามธรรมชาติในชุมชนบ้านผาผึ้ง การสาธิตจักสานแข่งจากไม้ไผ่ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ภายในชุมชนบ้านผาผึ้ง และการสาธิตการทอผ้าที่เป็นวิธีการทอผ้าแบบดั้งเดิมที่ชาวบ้านทอใช้เองนำมาสาธิตให้กับนักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้ เป็นต้น

2) ด้านกิจกรรมรูปแบบการให้ความรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สรุปได้ว่า การบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านผาผึ้ง มีการบรรยายหลายรูปแบบ เช่น การบรรยายเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์เป็นการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการทำปุ๋ยอินทรีย์ชนิดต่างๆ

3) ด้านรูปแบบจำหน่ายสินค้าชุมชน สรุปได้ว่า การนำทรัพยากรธรรมชาติมาแปรรูปเพื่อจำหน่ายสินค้าของชุมชนบ้านผาผึ้งนั้น เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวบ้านในชุมชน โดยการแปรรูปสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น การจักสานส้อมไก่หรือเชิงใส่ของที่ทำมาจากไม้ไผ่ การทอผ้าจากดั่งเดิมที่ทอใช้อยู่แล้วมาแปรรูปเพื่อจำหน่าย ซึ่งรูปแบบในการวางแผนการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ จะมีการวางแผนโดยผู้นำชุมชนและกลุ่มสมาคมแม่บ้าน โดยมีการจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ Facebook : ผลิตภัณฑ์ตามวิถีชาวบ้านผาผึ้ง พิชญ์โลก และช่องทาง Shopee : Sasithornbar มีการจัดส่งผ่านทางขนส่ง Kerry Express และ Flash Express เป็นต้น

4) ด้านรูปแบบแนะนำธุรกิจเกษตร สรุปได้ว่า ในอนาคตชุมชนบ้านผาผึ้งคิดว่าจะสามารถขายแพ็คเกจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้มากกว่าเดิม เพราะการเปิดประเทศเริ่ม 1 พฤศจิกายน 2564 จึงทำให้เป็นการเปิดบ้านผาผึ้งที่จะพัฒนาต่อยอดสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดการปรับตัวกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษา ชุมชนบ้านผาผึ้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายผลได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ด้านดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านองค์ประกอบของการบริการ ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสภาพแวดล้อม และด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ทั้ง 9 ด้าน ส่งผลต่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของบ้านผาผึ้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้ เพราะคณะกรรมการและชาวบ้านมีการช่วยให้ความร่วมมือในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ภายในชุมชนบ้านผาผึ้ง ให้เกิดประโยชน์แก่คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้าถึงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งชุมชนบ้านผาผึ้งเป็นแหล่ง

ท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งเป็นแหล่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ ชุมชนบ้านผาผึ้งมีความสะดวกสบายในการเดินทาง มีป้ายบอกทางที่สามารถเข้าถึงชุมชนได้ ทำให้การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องง่าย สำหรับคนที่ต้องการจะมาท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาผึ้ง มีบ้านพักโฮมสเตย์ที่คอยรองรับเพื่อให้เกิดความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ได้กล่าวถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว นั้นเป็นการสร้างความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวแก่ผู้มีเยี่ยมเยือน ซึ่งประกอบไปด้วยลักษณะสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งที่เป็นสิ่งดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวที่ชุมชนบ้านผาผึ้ง คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ มีกลุ่มการสร้างอาชีพต่างๆ ที่ยั่งยืน เป็นแบบอย่างในการสร้างอาชีพและเป็นที่ศึกษาดูงานของหน่วยงานต่างๆ ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ในการเข้าถึงเว็บไซต์ของชุมชนบ้านผาผึ้ง มีการเข้าถึงเว็บไซต์ที่สะดวกรวดเร็วและมีการอัปเดตข้อมูลข่าวสารของชุมชนอย่างรวดเร็วในทุกๆ สัปดาห์ และมีการปรับเปลี่ยนการทำเว็บไซต์ให้เข้ากับยุคสมัยใหม่ ด้านความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว คุณภาพในการให้บริการของสถานที่ท่องเที่ยวมีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เพราะชุมชนบ้านผาผึ้ง มีการพัฒนาและเน้นความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนที่ชุมชนบ้านผาผึ้ง ที่สนใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวบ้านชุมชนบ้านผาผึ้งที่มีความดั้งเดิมในขณะที่ยุคสมัยเปลี่ยนไป และด้านองค์ประกอบของการบริการ การให้บริการท่องเที่ยวสร้างความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวได้ โดยมีการรักษาความปลอดภัยในชุมชน การสร้างระบบเวรยามในชุมชนบ้านผาผึ้ง ที่มีชาวบ้านหมุนเวียนกันมาทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในชุมชน

ขณะที่การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านผาผึ้ง สอดคล้องกับแนวคิดหลักเกณฑ์การพิจารณาและการกำหนดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี (2556) กล่าวถึง ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญของลัทธิและศาสนา บรรยายภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต เพราะคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนบ้านผาผึ้ง มีเอกลักษณ์และมีจุดเด่นเป็นของตนเอง เช่น ประเพณีบายศรีสู่ขวัญแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นประเพณีที่หาชมได้ในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรธรรมชาติของสถานที่ที่งดงาม ทำให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาชุมชนบ้านผาผึ้ง, ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และการรักษาความปลอดภัย เพราะการอำนวยความสะดวกในพื้นที่ชุมชนบ้านผาผึ้ง มีความ

ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานและการอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว การมีบริการที่พักโฮมสเตย์ที่รองรับนักท่องเที่ยวได้เพียงพอต่อการต้องการของนักท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกในการเดินทาง ภายในชุมชนบ้านผาผึ้งที่มีการทำป้ายบอกทางให้นักท่องเที่ยว สามารถรับชมธรรมชาติภายในชุมชนได้อย่างเต็มที่ ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศและสภาพอื่นๆของแหล่งท่องเที่ยวและด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ข้อจำกัดทางด้านบริการสาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เพราะ ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอเนินมะปราง สภาพทั่วไปเป็นพื้นที่ราบชายเขา ไม่มีแหล่งต้นน้ำลำธาร มีอุณหภูมิ 32 องศาเซลเซียส ซึ่งเหมาะสมสำหรับเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชุมชนบ้านผาผึ้ง มีลักษณะเป็นรูปวงกลมที่สามารถขึ้นรถจักรยานวนเที่ยวได้ มีธรรมชาติล้อมรอบ ทำให้บรรยากาศในชุมชนมีความร่มรื่นสดชื่นตลอดเวลา

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ด้านกิจกรรมรูปแบบสาธิตแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมรูปแบบการให้ความรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านรูปแบบจำหน่ายสินค้าชุมชนและด้านรูปแบบแนะนำธุรกิจเกษตร ทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผาผึ้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ชุมชนบ้านผาผึ้ง มีกิจกรรมรูปแบบสาธิตแหล่งท่องเที่ยว โดยแบ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ 5 แหล่ง ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่ 1 กลุ่มทอเสื่อกก แหล่งเรียนรู้ที่ 2 กลุ่มทอผ้า แหล่งเรียนรู้ที่ 3 กลุ่มแปรงนาสาธิต แหล่งเรียนรู้ที่ 4 กลุ่มการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้ที่ 5 กลุ่มโฮมสเตย์ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นกิจกรรมสาธิตแหล่งท่องเที่ยวที่แสดงถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมาแบบดั้งเดิม โดยรูปแบบกิจกรรมที่สาธิตนั้น คือ สาธิตวิธีการทอผ้าอย่างละเอียด ที่นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้การทอผ้าอย่างมืออาชีพจากชาวบ้านชุมชนบ้านผาผึ้ง นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และนำการทอผ้าไปปรับใช้ในการสร้างอาชีพของตนเองได้ หรือการสาธิตการทอเสื่อกกจากต้นกกเป็นต้นไม้ที่ขึ้นตามธรรมชาติสามารถนำมาทำเป็นเสื่อกก ที่ไว้ใช้ในการปูนั่ง และมีรูปแบบการให้ความรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการบรรยายเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่นักท่องเที่ยวจะสามารถนำไปต่อยอดความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยเรียนรู้จากการสาธิตของชาวบ้านชุมชนบ้านผาผึ้ง ซึ่งเกษตรอินทรีย์ที่นำมาสาธิตเป็นของง่ายๆ ที่หาได้ตามทั่วไป เช่น เศษอาหารจากการกินเหลือ เป็นต้น และยังมีการจำหน่ายสินค้าชุมชนเป็นสินค้าที่ทำมาจากทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านผาผึ้ง เช่น การนำข้าวมาขายเป็นพันธุ์ข้าวปลูกมาใส่แพ็คถุงและนำไปขายในรูปแบบของฝากชุมชนบ้านผาผึ้ง ซึ่งของฝากจากบ้านผาผึ้งยังมีอีกมาก เช่น ส้มไข่ แข่งใส่ของและผ้าทอ เป็นต้น ซึ่งภายในอนาคตชุมชนบ้านผาผึ้ง คาดการณ์ว่า จะมีการขายแพ็คเกจการท่องเที่ยวได้มากกว่าเดิม เพราะทางชุมชนจะพัฒนาและต่อยอดสิ่งที่มีอยู่ให้ดีกว่าเดิมและอาจนำเทคโนโลยีต่างๆเข้ามา

ช่วยพัฒนาชุมชนบ้านผาผึ้ง ให้เกิดการปรับตัวเข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เทพกร ณ สงขลา (2554) ได้นำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่าแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจะเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใด ขึ้นอยู่กับประเภทของนักท่องเที่ยวและลักษณะกิจกรรมการเกษตรของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ดังนี้ 1) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบการสาธิตแหล่งท่องเที่ยวที่ เน้นกิจกรรมการสาธิต ได้แก่ ฟาร์มเพาะเห็ด ฟาร์มเลี้ยงผึ้ง และแปรรูปอาหาร แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้จะเตรียมขั้นตอนต่างๆ ของการผลิตทั้งวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสาธิตต่อนักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชมกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทนี้ ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาที่มาศึกษาดูงาน หรือนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และต้องการประสบการณ์ไป พัฒนาอาชีพเกษตรของตนเอง เพราะกิจกรรมที่สาธิตวิธีการทอผ้าอย่างละเอียดของชุมชนบ้านผาผึ้ง ที่ชาวบ้านมาสาธิตให้นักท่องเที่ยวได้ชมนั้น นักท่องเที่ยวสามารถนำมาปรับใช้ในการสร้างอาชีพของตนเองได้ มีการสาธิตรูปแบบกิจกรรมทางการเกษตร เช่น การสาธิตทอเสื่อกก, การสาธิตสานเป้ง เป็นต้น 2) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบการให้ความรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้งหมดมีกิจกรรมการให้ความรู้ แต่ไม่ใช่กิจกรรมหลักของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด มีแหล่งท่องเที่ยวบางประเภทเท่านั้นที่เน้นกิจกรรมการใช้ความรู้ทางการเกษตร ได้แก่ ฟาร์มเกษตรอินทรีย์ มีการเตรียมสถานที่ การบรรยายและวิทยากร ให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทแบบนี้เน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการหาความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร เพราะ รูปแบบการให้ความรู้เป็นแบบการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ โดยการสาธิตของชาวบ้านเป็นการเปิดการเรียนรู้การทำปุ๋ยแบบเกษตรอินทรีย์ ที่นำวัสดุธรรมชาติมาทำเป็นปุ๋ย เช่น เศษอาหารจากการกินเหลือหรือพวกเปลือกสับปะรด เป็นต้น 3) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบจำหน่ายสินค้าชุมชน แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการจำหน่ายผลผลิตและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร แต่โดยภาพรวมแล้วการจำหน่ายสินค้าให้นักท่องเที่ยว ไม่ใช่กิจกรรมหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรข้างกลาง มีเพียงแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ที่รวบรวมสินค้าชุมชนเพื่อการจำหน่าย โดยมีการสาธิตการแปรรูปขนมชนิดต่างๆ ร่วมด้วย เพราะ การจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรนั้น เป็นสินค้าที่ทำมาจากทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านผาผึ้ง เช่น การนำข้าวมาขายเป็นพันธุ์ข้าวปลูกหรือการนำข้าวมาสีในโรงสีข้าวของชุมชน เพื่อนำมาใส่แพ็คเกจและนำไปขายใน รังไหมได้ทำการแปรรูป เพื่อส่งจำหน่ายในช่องทางต่างๆ 4) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบแนะนำธุรกิจเกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ เป็นจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวฟาร์มเลี้ยงผึ้ง และฟาร์มเพาะเห็ดเกษตรกรจากพื้นที่ต่างๆ เดินทางมาท่องเที่ยวในรูปแบบการศึกษาดูงาน แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ นอกจากจะให้ข้อมูลด้านการผลิตและการลงทุน แล้วยังผลิตวัสดุอุปกรณ์การเลี้ยงผึ้งและการเพาะเห็ดเพื่อจำหน่ายให้ผู้สนใจลงทุนธุรกิจดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย

1. ควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ควรมีจุดบริการนักท่องเที่ยวทันสมัยและสามารถติดต่อได้ในช่วงเวลาปกติควรมีห้องน้ำสะอาดและถูกสุขลักษณะ จากการสอบถาม พบว่าเป็นเพศหญิงมากกว่า ดังนั้น ควรพัฒนาห้องน้ำที่เหมาะสมสำหรับเพศหญิง เช่น ห้องน้ำที่สะอาดและปลอดภัย เป็นต้น
2. ควรพัฒนาที่พักโฮมสเตย์ ควรพัฒนาด้านความเหมาะสมของราคา เนื่องจากราคาของที่พักโฮมสเตย์ค่อนข้างสูง หากเทียบกับบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้รับ จึงควรมีการกำหนดราคาที่พักรายชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน
3. ควรพัฒนาความน่าสนใจความสวยงามและความสะอาดภายในของแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการปรับปรุงทัศนียภาพของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมสร้างความโดดเด่นเอกลักษณ์ในผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวให้มีความแตกต่างกัน
4. ควรพัฒนาการให้บริการจากธนาคารที่มีตู้กดเอทีเอ็มตามแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว หรือการโอนเงินผ่านระบบพร้อมเพย์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลกระทบในด้านต่างๆ ที่ส่งต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านผาเรียง หมู่ 1 ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาและป้องกันความเสียหายที่เกิดจากผลกระทบด้านลบ
2. ควรมีการศึกษาการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้เข้ามา มีบทบาทด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
3. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษาชุมชนบ้านผาเรียง หมู่ 1 ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก เพื่อค้นหารูปแบบการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ น่าสนใจและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

เอกสารอ้างอิง

- ฉันทิช วรรณถนอม. (2552). **ความหมายและความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.** (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : [https://tourismatbuu.wordpress.com./](https://tourismatbuu.wordpress.com/), สืบค้น 15 กันยายน 2564.
- เทพกร ณ สงขลา. (2554). **ความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับการจัดการทรัพยากรเกษตรของชุมชน: กรณีศึกษาท่องเที่ยวเชิงเกษตรข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช.** (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://kukr2.lib.ku.ac.th/>, สืบค้น 15 กันยายน 2564.
- เทพกร ณ สงขลา (2554). **รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.** (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://kb.psu.ac.th/>, สืบค้น 26 กันยายน 2564.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). **แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว.** (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : http://digital_collect.lib.buu.ac.th/, สืบค้น 15 กันยายน 2564.
- ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี. (2556). **หลักเกณฑ์การพิจารณาและการกำหนดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว.** (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <File:///C:/Users/acer/Downloads/pattamaporn/>, สืบค้น 26 กันยายน 2564.